

מלאכות מבעיר ומכבה – ח

הטמנה בתנור

תוס' מח, א ד"ה דזיתים

ויש תימה היאך אנו מטמינין על כירות שלנו שקורין אשטר"א. ואע"פ שגורפין אותו, הוא מוסיף הבל כמו גפת של זיתים.

(א) ואומר ר"י שיש ליתן טעם לקיים המנהג, דגבי גפת איכא למיחש שמא יטמין כולה בתוכה, אבל בכירות שלנו לא שייך למיחש הכי.

(ב) ועוד יש שעושין חפירה גדולה ועושין בה בנין לבנים סביב מכל צד ומלמטה ומחמין אותה היטב וגורפין אותה ומטמינין בה את הקדרה, ולא דמיא למטמין בדבר המוסיף הבל, דלא אסרו אלא כשטמין ומדביק סביב הקדרה דומיא דרמץ, אבל תנור או חפירה שיש אויר בין הדפנות לקדרה אין לאסור יותר מהשהאה, אף על פי שכל הקדרה בתוך התנור.

(ג) ורבינו ברוך פירש שיש לחלק בין תוספת הבל דגפת לתוספת הבל דכירה שלנו, לפי שהכירה אין חומה אלא מחמת האש, ולעולם מתקרר והולך, אבל הגפת מוסיף הבל מעצמו.

שוע"ר סי' רנג

טז וכל זה כשמחזיר הקדרה על גבי פי הכירה מלמעלה, שדופני הקדרה בולטין קצת למעלה מדופני הכירה. אבל להחזירה לתוך הכירה ממש, והוא הדין לתוך התנורים שלנו, אסור בכל ענין, אע"פ שהוסקו בקש וגבבא ונגרפו ונקטמו, ואותה הקדרה עודה בידו והיה דעתו להחזירה.

כא להחזיר לתוך הכירה, או לתוך התנור אפילו שלנו, אין חילוק בין היד סולדת בו לאין היד סולדת בו.

שוע"ר סי' רנז

י קופה שטמן בתוכה הקדרה במוכין ... מותר להעמידה בתוך הכירה שנתבשלה שם, להטמינה שם בדבר שאינו מוסיף הבל. ואע"פ ששולי הכירה שהקדרה עומדת שם הם חמין מאד. מכל מקום כיון שאין חום הכירה מחמת עצמה אלא מחמת האש, וכל שעה היא מתקררת והולכת, אינה נקראת דבר המוסיף הבל, ואינו דומה לפסולת של זיתים וכיוצא בהם שהם מוסיפים הבל מעצמם...

ואם הוא בענין שאין הבגדים נוגעים בקדרה ... אף אם היא בתוך התנור ופי התנור מכוסה, אין בכך כלום, לפי שלא אסרו הטמנה בדבר המוסיף הבל אלא משום גזרה שמא יטמין ברמץ, לפיכך אין לאסור אלא כעין רמץ שהוא דבר המיטלטל ומודבק לדופני הקדרה, אבל דופני התנור ופיה אינן מודבקים להקדרה (ואף אם התנור הוא קטן וצר, אי אפשר שלא יהיה אויר קצת מפסיק ביניהם). וכן המנהג.

יא וכל זה כשהגחלים הן קטומות, או שנתבשל כמאכל בן דרוסאי מבעוד יום, או שנתן חתיכת בשר חיה בקדרה סמוך לחשכה ממש, שאם לא כן לדברי הכל אסור אף בלא שום הטמנה, כמו שנתבאר בסי' רנ"ג.

קונטרס אחרון ס"ק ב

דכשהיא טמונה למעלה אסור אף על פי שאין שם גחלים, הפך מה שכתבו התוס' ורא"ש, דשרי בכה"ג משום דליכא למיגזר שמא יטמין בתוך קרקע הכירה ... שהתוס' ורא"ש לא כתבו כן אלא ליישב מנהג יש מקומות, אבל הטור לא סבירא ליה הכי ... ומכל הלין טעמי לא כתבתי בפנים הטעם משום גזרה.

קונטרס אחרון שם ס"ק ג

העתיק המג"א בסי' רנ"ג בשם התוס' והטור (והוא גם כן לשון הרא"ש). ומכלל דסבירא ליה דדייקא דרישא עיקר בלשונם, שהרמץ נוגע בקדרה סביב ... והא דסיימו שיש אויר, היינו משום שהקדרה היא רחבה באמצעיתה ואי אפשר ליגע בכל דופנה.

שוע"ר סי' רנח

מותר להטמין ... על גבי קדרה רותחת, ואין זה כמטמין על גבי דבר המוסיף הבל שאסור אפילו מבעוד יום, לפי שאין הקדרה הרותחת נקרא מוסיף הבל, שהרי חומה הולך ומתמעט.

שוע"ר סי' שיח

כג מותר להעמיד קיתון של מים או של שאר משקין צוננים בתוך כלי שני שיש בו מים חמין ... הן נקראים דבר שאינו מוסיף הבל כמ"ש בסי' רנ"ח.